

Csehország

Szerző:

Hevő Péter

ELTE TáTK, NETT

Közreműködő:

Pásztor Ladislav

nyugalmazott ezredes

Adatok (2021):

Lakosság: 10 724 555 fő

Népszaporulat: -0,21 százalék, -28 098 fő

Etnikai megoszlás: 64 százalék cseh, 5 százalék morva, 1,4 százalék szlovák, 29,6 százalék egyéb (a legutóbbi, 2011-es népszámláláson a nemzetiséget nem volt kötelező megadni)

GDP (PPP): 469,07 milliárd dollár

GDP/fő (PPP): 43 713 dollár

Gazdasági növekedés: +3,8 százalék

2021 főbb eseményei Csehországban

Belpolitikai szempontból a 2021-es év kétségtelenül akörül forgott, hogy decemberben is Andrej Babišnak hívják-e a cseh miniszterelnököt. Az év első felében egyre több jel mutatott arra, hogy az októberi parlamenti választásokig Babiš mozgalmának, az Elégedetlen Polgárok Akciójának (ANO) erodálódik a támogatói bázisa. Ennek egyik oka a Covid-19 okozta járványhelyzet sokak szerint elhibázott kezelése és a lassú vakcinabeszerezés volt.¹ Az utóbbi kapcsán mély

1 A tél végi, tavasz eleji csúcson az átlagos napi új esetszám 12–13 ezer körül mozgott, és a kormányon belül emiatt komoly vita folyt arról, hogy csupán az Európai Gyógyszerügynökség által jóváhagyott oltóanyagot célszerű-e beszerezni. Az egymillió főre jutó halálozási adatok a világ legmagasabbjai közé tartoztak, Magyarország pedig a Csehországnak küldött lélegeztetőgépekkel, kórházi ágyakkal és vakcinákkal igyekezett hozzájárulni a helyzet enyhítéséhez. A Cseh Köztársaság Egészségügyi Minisztériumának hivatalos adatait itt lehet tanulmányozni: „COVID-19: Přehled aktuální situace v ČR”, *Ministerstvo Zdravotnictví České Republiky*, <https://onemocneni-aktualne.mzcr.cz/covid-19>.

konfliktus alakult ki Jan Blatný egészségügyi miniszter és Miloš Zeman államfő között, s ez végül a miniszter áprilisi menesztését vonta maga után.² Emellett azonban magának Babišnak a személye miatt is súlyos támadások érték a kormányt. Egy levéltári dokumentumra alapozva újból előkerült a vád, miszerint az 1980-as években a csehszlovák kommunista titkosszolgálat (ŠtB) ügynökeként tevékenykedett, és részben ennek köszönhető a rendszerváltás utáni gyors vagyonszerzését.³ Emellett az uniós támogatások szabálytalan felhasználása miatt indítottak ellene eljárást, és az is kiderült, hogy 2009-ben egy offshore cégen keresztül megvásárolt egy franciaországi kastélyt.⁴ A kormánypártok gyengélkedését kihasználva tavasszal a Polgármesterek és Függetlenekből (STAN) és a Kalózpártból (PS) összeállt koalíció leszorította⁵ az ANO-t a népszerűségi listák első helyéről. A járvány csillapodásával azonban a nyáron ismét visszaálltak a korábbi erőviszonyok. A tavaszi események ellenére Babiš nem csupán átvészelte a júniusban ellene indított bizalmatlansági indítványt, hanem meg is erősödött, és teljesen nyílt végkimenetelű választások elé nézett októberben. Az alkotmánybíróság egy, 2021. februári döntése értelmében módosult a választási törvény, amely csökkentette a koalíciók számára szükséges parlamenti küszöböt, és igyekezett a nagyobb pártokat a korábbihoz képest kevésbé előnyben részesíteni a kisebbekkel szemben, javítva az esélyegyenlőségen.⁶

Az október 8–9-én tartott választásokon végül egy harmadik erő, a szavazatok 27,75 százalékát megszerző hárompárti – az ODS, a KDU–ČSL és a TOP 09 által alkotott – Spolu-koalíció diadalmaskodott, a második helyezett ANO pedig 27,17 százalékot szerzett. Közöttük mindössze 35 ezer szavazatnyi különbség volt, jócskán lemaradt viszont mögöttük a PS–STAN (15,57 százalék), akárcsak

2 „Konec Blatného spojil Zeman s odporem ke Sputniku V. Skandál, říká opozice”, *iDnes.cz*, 2021. április 7., https://www.idnes.cz/zpravy/domaci/snemnovna-zmeny-ve-vlade-spekulace-plaga-blatny-reakce-opozice.A210407_094309_domaci_kop.

3 „Získán na podkladě dobrovolnosti”. Slovenští historici našli v archivech Babišovu kartu z ŠtB”, *iRozhlas*, 2021. április 9., https://www.irozhlas.cz/zpravy-domov/andrej-babis-slovensko-statisticka-karta-archiv-stb-spoluprace_2104091017_tzr

4 „Pandora Papers: V hlavní roli Andrej Babiš”, *Investigace.cz*, 2021. október 3., <https://www.investigace.cz/pandora-papers-v-hlavni-rol-i-andrej-babis/>.

5 „Hnutí ANO by ve volbách skončilo až třetí. Předstihly by ho obě koalice”, *Deník*, 2021. május 9., <https://www.denik.cz/volby-ps-2021-preference/volby-preference-kantar-ano-spolu-20210509.html>.

6 „Senát schválil nová pravidla voleb do sněmovny. Korespondenční hlasování pro krajany zatím nebude”, *Česká televize*, 2021. április 29., <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3304635-zive-senatori-rozhoduji-o-volebnim-zakonu>.

a negyedikként, 9,58 százalékkal befutó Közvetlen Demokrácia Pártja (SPD) is.⁷ Bár a 2017-es választásokhoz képest az ANO csupán 40 ezer szavazót veszített, szövetségeseik híján képtelen volt újra kormányt alakítani. Korábbi partnerei, a Cseh Szociáldemokrata Párt (ČSSD) és a kormányt kívülről támogató Cseh- és Morvaország Kommunista Pártja (KSČM) sem érte el a képviselőházba való bejutáshoz szükséges 5 százalékos küszöböt. Különösen a kommunisták szenvedtek súlyos vereséget, hiszen szavazóbázisuk négy év alatt megfeleződött, és így a rendszerváltás óta először nem lesznek jelen a cseh parlamentben.

Bár Andrej Babiš hamar elismerte vereségét, és a két ellenzéki koalíció gyorsan lezárta a kormányprogramról szóló tárgyalásait, a kormányalakítás ügye Miloš Zeman egészségi állapotának drámai romlása miatt elhúzódott. Az államfő ugyanis hetekig kórházban lábadozott, majd a koronavírussal is megfertőződött. Végül, november 28-án kinevezte a kormány élére Petr Fialát, a Polgári Demokratikus Párt (ODS) elnökét – kifejezetten szokatlan körülmények között, a járványügyi szabályokat betartva, egy átlátszó fal mögül.⁸ Az ötpárti koalíciós kormányban az ODS a miniszterelnöki szék mellett öt másik miniszteri tárcához jutott, míg a KDU–ČSL három, a TOP 09 kettő, a Kalózpárt három, a STAN pedig négy miniszteri helyet kapott. A miniszterjelöltek közül Zeman elnöknek egyedül Jan Lipavský kalózpárti külügyminiszter-jelölttel szemben voltak nyílt fenntartásai, és igyekezett Fialát meggyőzni a jelölt alkalmatlanságáról. Az elnök elsősorban azt kifogásolta, hogy a harminchat éves Lipavskýnak csak alapfokú egyetemi képzettsége van, tartózkodóan viszonyul a visegrádi négyekhez és Izraelhez, valamint Csehországban tartaná meg a kitelepített németek által évente megrendezett szudétanémet napokat. Miután Fiala biztosította az államfőt, hogy az említett partneri kapcsolatokat nem éri kár, és a szudétanémetek találkozójára sem kerül sor, Zeman december 17-én kinevezte az új kormányt.⁹ A Fiala-kabinetnek így végül tizennyolc tagja lett, hárommal több, mint

7 A pontos adatokkal kapcsolatban lásd a Cseh Statisztikai Hivatal hivatalos oldalát: „Volby do Poslanecké sněmovny Parlamentu České republiky konané ve dnech 8.10. – 9.10.2021 – Celkové výsledky hlasování”, *Český statistický úřad*, <https://volby.cz/pls/ps2021/ps2?xjazyk=CZ>.

8 „Prezident jmenoval Fialu předsedou vlády. Kabinet by mohl vzniknout v polovině prosince, čeká nový premiér.” *Česká televize*, 2021. november 28., <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3406542-fiala-bude-premierem-prezident-ho-jmenuje-pred-polednem>.

9 „Fiala podle Zemana garantoval, že Lipavský bude jednat podle programu vlády”, *České Noviny*, 2021. december 19., <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/fiala-podle-zemana-garantoval-ze-lipavsky-bude-jednat-podle-programu-vlady/2135159>.

az előző kormánynak, a koalíció pedig a kétszáz tagot számláló parlamenti alsóházban száznyolc fős többséggel rendelkezik. A legfontosabb tárcák közül az ODS a pénzügy-, igazságügy- és védelmi minisztériumot, a STAN a belügyminisztériumot, a Kalózpárt pedig a külügyminisztériumot vezetheti.

A kormányváltás és a koronavírus terjedése mellett nem szabad megfeledkeznünk a Csehországot érintő további fontos eseményekről és folyamatokról sem. A 2020-as 5,7 százalékos visszaesés után a cseh gazdaság némileg erőre kapott, és az Európai Bizottság adatai szerint 3 százalékos növekedést produkált.¹⁰ A munkanélküliség továbbra is alacsony, 2,7 százalék maradt, a költségvetési hiány viszont 7 százalékra szökött. A cseh autóipart súlyosan érintette a globális alkatrész- és chiphiány, így például a Škoda üzemei kénytelenek voltak hetekre leállni. Emiatt 2021-ben a tervezettnél több mint 250 ezerrel kevesebb személyautót gyártottak Csehországban, messze elmaradva ezzel a 2019-es szinttől. Mindez 200 milliárd koronás veszteséget okozott a cseh autóipar számára.¹¹ A szigorú korlátozások következtében a turizmus rég nem látott mélységbe zuhant, és az EU-n belüli legnagyobb (a 2019-es szinthez képest 94 százalékos) visszaesést produkálta.¹²

2021 nyarán Csehország többször is a világsajtó figyelmének középpontjába került. Egy rendőri intézkedés során egy járőr percekig térdelt egy roma férfi nyakán Teplicében. A férfi az eset után nem sokkal meghalt, és „cseh George Floydként” vált híressé.¹³ Június 24-én Hodonín térségében tornádó pusztított, a szerencsétlenség pedig kétszáz sérülttel és több halálos áldozattal járt.¹⁴

10 „Economic forecast for Czechia”, *European Commission*, 2021. november 11., https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/czechia/economic-forecast-czechia_en.

11 „Kvůli chybějícím čipům vyrobí letos automobilky v Česku o čtvrt milionu vozů méně”, *Česká televize*, 2021. október 17., <https://ct24.ceskatelevize.cz/ekonomika/3387046-kvuli-chybejicim-cipum-vyrobi-letos-automobilky-v-cesku-o-ctvrt-milionu-vozu-mene>.

12 „European Tourism: Trends & Prospects (Q3/2021)”, *European Travel Commission*, 2021. november, https://etc-corporate.org/uploads/2021/11/ETC-Quarterly-Report-Q3-2021_Public.pdf.

13 „»Floyd z Teplic« umřel kvůli pervitinu, ne vinou policie, uzavřela zpráva”, *iDnes.cz*, 2021. június 26., https://www.idnes.cz/usti/zpravy/smrt-teplice-zdrogovany-muz-znalecky-posudek-pitevni-zprava.A211026_122329_zlin-zpravy_alh.

14 „Odhadem šest stovek domů ve dvou obcích musí k zemi, řekl Grolich. Extrémní bouře nepřezilo pět lidí.” *Česká televize*, 2021. június 25., <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3331790-jizni-morava-scita-skody-po-tornadu-zemreli-nejmene-tri-lide-informovali-zachranari>.

Várható főbb gazdasági és belpolitikai folyamatok 2022-ben

Az idei év egyik legfontosabb kérdése az lesz, hogy vajon működőképesnek bizonyul-e az új kormánykoalíció, és Fialának vajon sikerül-e a járványt és annak gazdasági következményeit sikeresen kezelniük, vagy Csehországban is a pozsonyi káoszhoz hasonló állapotok uralkodnak majd el? Egy ötpárti koalíciót kevésbé terhelt időben sem egyszerű irányítani, válsághelyzetben pedig könnyedén felszínre törhetnek az eltérő világnézetből fakadó ellentétek. Ha a pártok tartják magukat a koalíciós szerződésben foglaltakhoz, és elsősorban a közös célokra koncentrálnak, nem pedig a konfliktusokra, akár működhet is a konzervatív-liberális frigy. Az alsóházban kényelmes többséggel rendelkeznek, a pártok egy része pedig korábbi kormányzati tapasztalataiból építkezhet. Maga a miniszterelnök, az 57 éves Petr Fiala is szolgált már oktatási miniszterként, azelőtt pedig a brünni Masaryk Egyetemet irányította rektorként. Az alsóházban a koalíciónak várhatóan kemény csatákat kell vívnia a szélsőjobboldali SPD-vel, akárcsak a legerősebb párttal, az ANO-val. Ez utóbbi a sajtó egy részétől is támogatást kaphat, hiszen több befolyásos országos napilap Andrej Babiš cégcsoportja, az Agrofert tulajdonában áll. Ugyancsak Fialának dolgát nehezítheti majd Zeman elnök, aki nem titkoltan Babiš választási győzelmében bízott. Kérdés azonban, hogy az egészségi állapota miatt meddig képes ellátni hivatalát.

Az új kormány merész gazdaságpolitikai célokat tűzött ki maga elé. A Babišék által 2022-re tervezett 377 milliárd koronás költségvetési hiányt 300 milliárd korona alá kívánják csökkenteni.¹⁵ Az állam valószínűleg március végéig átmeneti költségvetés alapján fog működni, mivel a büdzsé átdolgozása több hónapot vesz igénybe. A koalícióban számtalan kompromisszumra lesz szükség, hogy megtalálják azokat a területeket, ahol visszafoghatják a kiadásokat. A középtávú cél az, hogy a tavalyi 7,5 százalékos hiányt 2024-ig fokozatosan 4 százalékra sikerüljön lefaragni. Az Európai Bizottság Csehország esetében az idei évre 4,4 százalékos növekedéssel számol.¹⁶ A Fiala-kabinet további céljai

15 Kahánek, Adam: „Dědictví Babišovy vlády: deficit závratných 420 miliard a rekordní státní dluh”, *Novinky.cz*, 2022. január 6., <https://www.novinky.cz/ekonomika/clanek/statni-rozpocet-loni-skoncil-rekordnim-schodkem-420-miliard-40383122>.

16 „Economic forecast for Czechia”, *European Commission*, 2021. november 11., https://ec.europa.eu/info/business-economy-euro/economic-performance-and-forecasts/economic-performance-country/czechia/economic-forecast-czechia_en.

közt szerepel az eddig halogatott nyugdíjreform megvalósítása, valamint a védelmi kiadásoknak a GDP 2 százalékára való növelése. Mindezt a mostani, a magas infláció, az elszálló energiaárak és a pandémia miatt kiszámíthatatlan időszakban vállalni talán túlzott optimizmusra vall. A lakosság átoltottsága hasonló a magyarországihoz, de a Covid-19 újabb, ellenállóbb variánsai ismét leállásokat okozhatnak a cseh iparban, és az ország számára oly fontos turizmust még inkább a tönk szélére sodorhatják. Ebben az esetben elképzelhető, hogy a koalícióban elgondolkodnak azon, hogy a hatvan év alattiak számára is kötelezővé tegyék az oltást, ez pedig komoly vitákat, tüntetéseket generálhat az országban.

Kül- és biztonságpolitika

A 2021-es év emlékezetes momentumra, hogy Csehországnak Kínával és Oroszországgal is sikerült elmélyítenie konfliktusait. A csehek Tajvannal ápolt jó viszonya már 2020-ban is kiváltotta Peking nemtetszését, amikor a cseh szenátus elnöke és a prágai főpolgármester a szigetországban tett hivatalos látogatást. 2021 októberében pedig a tajvani külügyminiszter, a fejlesztési miniszter, valamint a tudományért és kutatásokért felelős tárcavezető is Prágában járt, hogy részt vegyen a cseh–tajvani gazdasági és beruházási fórumon. Joseph Vu külügyminisztert kitüntették a Szenátus Elnökének Ezüstérméjével, ezt pedig Kína prágai nagykövetsége a „tajvani szeparatizmus propagálásaként” értékelte, és ezért elítélte.¹⁷

A cseh–orosz viszony áprilisban került mélypontra, miután a csehek hivatalosan bejelentették, hogy a 2014-es vrběticei lőszerraktár felrobbantása mögött ugyanaz a két orosz GRU-tiszt áll, akik 2018-ban Salisburyben Szergej Szkripalt és lányát is megmérgezték. A robbantások két ember halálát okozták, ám az ügynökök valószínűleg nem így tervezték az akciót, és valójában egy bolgár fegyverkereskedőt akartak kiiktatni. Ettől függetlenül az ügy nagy botrányt kavart, és a Babiš-kormány tizennyolc orosz diplomatát utasított ki

17 „Vystrčil v Senátu ocenil tchajwanského ministra. Čínská ambasáda protestuje”, *Česká televize*, 2021. október 27., <https://ct24.ceskatelevize.cz/domaci/3391854-vystrcil-v-senatu-ocenil-tchajwanskeho-ministra-cinska-ambasada-protestuje>.

az országból.¹⁸ A NATO támogatásáról biztosította Prágát, és szolidaritásukat kifejezve Szlovákia, Románia és a balti államok is kiutasítottak a területükről néhány orosz diplomatát.¹⁹

Moszkva természetesen nem hagyta szó nélkül a történeteket. A vádakat tagadta, és az amerikaiak ármánykodásait látta az ügy háttérében. Ezt főként arra alapozta, hogy Babišék bejelentése egybeesett azzal, hogy Washington az amerikai elnökválasztásokba történő orosz beavatkozásra válaszul áprilisban tíz orosz diplomatát utasított ki az Egyesült Államokból.

Az orosz válaszcsoport a vártnál határozottabb volt: a cseh diplomaták közül húszat, a Prága mellett kiálló országok diplomatái közül pedig hetet utasítottak ki Oroszországból. A távozni kénytelen diplomaták magas száma miatt a moszkvai cseh nagykövetség működése rövid ideig megbénult, mivel létszámát tekintve sokkal kisebb az oroszok prágai nagykövetségénél, ráadásul a diplomaták mindössze huszonnégy órát kaptak a távozásra.²⁰ A konfliktus így csak tovább súlyosbodott, és a nyilvános üzengetésen túl konkrét formát is öltött. A csehek kizárták a Roszatomot a Dél-Morvaországban található dukovanyi atomerőmű bővítésére kiírt tenderből.²¹ A hatmilliárd euró értékű beruházás pályázatából korábban már a kínaiakat is kihagyták, így jelenleg csupán dél-koreai, francia és amerikai társaságok maradtak versenyben. Oroszország pedig májusban az Egyesült Államok mellett Csehországot is a „barátságtalan külföldi államok” listájára helyezte, és ennek értelmében a csehek mindössze tizenkilenc orosz állampolgárt foglalkoztathatnak képviselőiként.²²

18 „Ruská GRU zřejmě stojí za výbuchem ve Vrbečicích, oznámil Babiš. Policie pátrá po dvojici, která v Británii útočila jedem novičok”, *DeníkN*, 2021. április 17., <https://denikn.cz/606069/gru-zrejme-stoji-za-vybuchem-ve-vrbeticich-oznamil-babis-cesko-vyhosti-18-agentu-z-ruske-ambasady/?ref=titl>.

19 „Estland, Lettland und Litauen weisen vier russische Diplomaten aus”, *Der Spiegel*, 2021. április 23., <https://www.spiegel.de/ausland/estland-lettland-und-litauen-weisen-vier-russische-diplomaten-aus-a-5cb9c92e-c5f0-47db-80f6-368d0150f256>.

20 „Rusko v odvetě vyhostí 20 zaměstnanců české ambasády v Moskvě”, *České noviny*, 2021. április 18., <https://www.ceskenoviny.cz/zpravy/rusko-v-odvete-vyhosti-20-zamestnancu-ceske-ambasady-v-moskve/2023815>.

21 „Czechs exclude Rosatom from nuclear tender after dispute with Russia”, *Reuters*, 2021. április 19., <https://www.reuters.com/world/europe/czechs-exclude-rosatom-nuclear-tender-after-dispute-with-russia-2021-04-19/>.

22 Polaczyková, Tereza: „Rusko zveřejnilo seznam nepřátelských zemí. Jsou na něm jen Česko a USA”, *Deník*, 2021. május 14., https://www.denik.cz/ze_sвета/rusko-cesko-nepreatelstvi-zeme-seznam-20210514.html

Trendek és forgatókönyvek

Az új cseh kormánytól nem várható látványos javulás az Oroszországgal és a Kínával fennálló viszonyban. A kabinet kiemelt célként tekint a Václav Havel volt államfő nevével fémjelzett külpolitika újjáélesztésére, tehát a gazdasági érdekeken túl a demokrácia és az emberi jogok támogatását is kiemelt kérdésként kezeli. A tajvani kapcsolatokat forszírozó Miloš Vystrčil, a szenátus elnöke az ODS-ből került ki, Zdeněk Hřib prágai főpolgármester pedig a Kalózpárt tagja. A külügyi tárca irányítása ráadásul annak a már említett, szintén kalózpárti Jan Lipavskýnak a kezébe került, aki a koronavírus európai terjedése idején, 2020 márciusában „propagandapandának” nevezte Kínát, mivel az nem vállal felelősséget a világjárványért, és azt is hozzátette: Peking Moszkvával együtt veszélyt jelent a cseh demokráciára.²³ Nem véletlen, hogy Zeman elnök – Oroszország és Kína legbefolyásosabb cseh barátja – tiltakozott a külügyminiszterre való kinevezése ellen. Lipavský hű maradt hírnevéhez, és néhány héttel hivatalba lépése után felvetette a 2022-es pekingi téli olimpia bojkottálását, sőt, külön felhívta a cseh nagykövét figyelmét arra, hogy kerülje a rendezvényt dicsérő nyilatkozatokat.²⁴

A koalíció ezzel szemben javítani szeretne az országnak a Babiš-kormányok idején megkopott nyugati renoméján. Ám az EU-hoz fűződő viszony sem jelent teljesen egyoldalú elköteleződést. 2022 második felében Csehország veszi át az EU Tanácsának soros elnökségét. A kormány jelezni kívánva elkötelezettségét, Mikuláš Bek vezetésével egy külön európai ügyekért felelős minisztériumot is felállított. A tárca feladata a féléves elnöki periódus előkészítésén és lebonyolításán túl a nyugati kapcsolatok élénkítése lesz. Az ODS mérsékelten euroszeptikus párt, az Európai Konzervatívok és Reformerek (ECR) pártcsalád tagja, tehát EP-képviselői többek közt a lengyel Jog és Igazságosság (PiS) képviselőivel ülnek egy frakcióban. Petr Fiala miniszterelnök az EU-t Csehország esetében az egyetlen észszerű alternatívának tartja, ugyanakkor sürgeti annak megreformálását, bizonyos ügyekben nagyobb mozgásteret kérve a nemzetállamok-

23 Lipavský, Jan: „7 faktů o koronaviru: připomeňme si je, než nás spolkně propagandistická panda”, *Aktuálně.cz*, 2020. március 23., <https://blog.aktualne.cz/blogy/jan-lipavsky.php?itemid=36222>.

24 McEnchroe, Tom: „Foreign Minister tells Czech ambassador to China to be careful about his statements”, *Radio Prague International*, 2022. január 10., <https://english.radio.cz/foreign-minister-tells-czech-ambassador-china-be-careful-about-his-statements-8738777>.

nak.²⁵ A koalíció pártjainak többsége támogatja az euróövezethez való csatlakozást, az ODS azonban az euró bevezetését nem tartja sem reálisnak, sem kívánatosnak.²⁶ A Visegrádi Együttműködést a kormány nem kívánja leépíteni, de Brüsszellel szemben valószínűleg kevésbé konfrontatív politikát javasol majd a csoport számára. A cseh–magyar kapcsolatok esetében az ODS és Fiala vélhetőleg könnyebben megtalálja majd a közös hangot az Orbán-kormánnyal, mint a külügyi tárcát vezető kalózpártiak, akik nem titkoltan örülnének, ha Budapesten kormányváltás lenne 2022 áprilisában.²⁷

25 „Petr Fiala od A Do Z”, *Koalice ODS, KDU-ČSL, TOP 09*, https://pfiala.cz/download/PF_od_A_do_Z.pdf.

26 Fiala, Petr: „Zastavíme zadlužování i populisty”, *ODS*, 2021. október 1., <https://www.ods.cz/clanek/21651-zastavime-zadluzovani-i-populisty>.

27 „Piráti a Starostové jednali s primátorem Budapešti o společných problémech České republiky i Maďarska. Shodli se na nutnosti obrany demokracie ve středoevropském regionu”, *Pirátská Strana*, 2021. szeptember 28., <https://www.pirati.cz/tiskove-zpravy/primatori-prahy-a-budapesti-o-krizi-demokracie.html>.